

MAGYAR DRÁMAÍRÓK
19. SZÁZAD
I

Kisfaludy Károly
(1788-1830)

A kérők

Eredeti vígjáték három felvonásban

1817/1819

Személyek

HÓSVÁRY, *ezredes*
BALTAFY, *kapitány*
MÁLI, *ennek leánya*
KÁROLY, LIDI, *fogadott gyermekei*
BÁRÓ SZÉLHÁZY
PERFÖLDY, *ügyész*
MARGIT, *Baltafy testvérnénje*
FERENC, *öreg káplár*
TAMÁS, *Perföldy inasa*
JÁNOS, *Baltafy inasa*
VILHELM, *Székházy inasa*
KERTÉSZEK

ELSŐ FELVONÁS

Baltafy lakása.

ELSŐ JELENÉS

MÁLI

egyedül, az asztalnál ül, olvas.

„Szerelem-e az, avagy nem,
Amit érzek keblemben?
Avagy ha az nem szerelem,
Hát mi lakik szívemben?
Ha jó, hát mért oly bánatos,
Annyi kínba mért tellő?
Ha rossz, mért oly kíváncsú,
Mért oly édes és kellő?”

Én is így tűnődöm magamban, és nem tudom, mily titkos érzés játszik szívemmel, melyben hol kíváncsú, hol fájdalom dobzódnak. Félek, igen félek, hogy az a testvéri hajlandóság Károly iránt forró szerelemmé vál, és annak mirigy tüze lángol keblemben. És ő - nem - ő nem szeret - nem - úgy látszik, meghidegült szíve irántam, azért kerül.

MÁSODIK JELENÉS

Károly, az előbbi.

KÁROLY

lassan belép, magában. Hogy gondolkodik! ki lehet tárgya ezen csendes búsongásnak?

MÁLI

Károlyt észreveszi. Te vagy! nem is hallottalak jönni.

KÁROLY.

Akit az ember nem óhajt, azt nem is látja.

MÁLI.

Akit az ember megvet, azt kerülni szokta.

KÁROLY.

Talán háborgatlak, inkább - *El akar menni.*

MÁLI

hirtelen. Maradj! *Félre.* Szívtelen ember. *Károlyhoz.* Maradj, ha éppen jobbat nem tudnál cselekedni; úgy is elvéte láthatlak.

KÁROLY.

Némelykor a kevés is sokká lesz.

MÁLI.

Azt nyilván magadról tudod.

KÁROLY.

Legalább érzem.

MÁLI.

Miért van a legjobb ember is változás alá vetve?

KÁROLY.

Miért kell a szegénynek mindig megvetést szenvedni?

MÁLI.

Sokszor ellenkezőt mutat a képzelem.

KÁROLY. Többször a szív méltatlanért eped.

MÁLI. Károly! ez sok, ezt nem érdemlettem.

KÁROLY. *megilletődve.* Bocsásd meg vad indulatomnak ezen megbántást. Máli, hallgasd; miért jöttem - én - én elhagylak.

MÁLI. *megijedve.* Mit hallok! mi ösztönöz arra? tudja már atyám?

KÁROLY. Még senki sem tudja; te vagy az első, kinek megnyitom keblemet.

MÁLI. Ha szebb bizodalmat nem tudtál benne találni, inkább hagytad volna örökre bezárva.

KÁROLY. És érdekelne elválásom? Máli!

MÁLI. Ha szebb pályára vezet, akkor megnyugszom.

KÁROLY. *indulattal.* Máli! Máli! *Félre.* Nem! félre csalárd remény! többé nem kecsegtetsz.

MÁLI. Mi ingerel, barátom?

KÁROLY. Barátom! mely száraz szó!

MÁLI. Mi ad okot ezen sebes szándékra?

KÁROLY. A felébredt lélek és ama belső büszkeség, mely megvetést nem szenved.

MÁLI. Igazságtalan! nyúlj szívedhez és azt nem mondhatod!

KÁROLY. Nem akarok tovább visszaélni atyádnak jóvoltával. Ő eddig felnevelt, taníttatott, úgy, mint saját fiát, és csak azért, hogy atyámnak jó barátja volt.

MÁLI. Jótételének önmaga érzi jutalmát.

KÁROLY. Már kiléptem a gyermekség korából és magam eltartásáról illik gondoskodnom. Lidi még ezután is itt marad atyai oltalmában, én hálaadó szívvel továbbköltözöm.

MÁLI. Érzéketlenségedet mely szép szavakba takarod. Károly! más a te vezérlőd.

KÁROLY. Mit gondolsz - nem -

HARMADIK JELENÉS

Lidi, az előbbiektől.

LIDI. *sietve.* Az öregúr megjött a városból. - Te itt, bátyám! a szobádban kerestelek. Mit látok? mi történt? Ez a szegletbe néz, ez az ujját számlálja - valóban szép társalkodás. *A könyvet felveszi az asztalról.* Himfy Szerelmei! most tudom már!

KÁROLY. Én -

MÁLI. Én éppen -

LIDI. Nehéz a szó! legyen tehát, elengedem.

MÁLI. Gondold csak! ő el akar menni.

LIDI. Vadászni?

MÁLI. Örökre - örökre.

LIDI. Úgy! már az más - és hová?

MÁLI. Messze - messze a világba.

LIDI. Nagy dolog! és mindjárt, ha merem kérdezni?

MÁLI. Már búcsúzni jött.

LIDI. És nekem, testvérhúgának, nem is szól - ezt én méltán rossz néven vehetem.

KÁROLY. Lidi!

LIDI. És mikor lesz reményünk megint tisztelni?

KÁROLY. Soká nem - talán sohasem - én katona leszek.

MÁLI. Hallod! hallod!

LIDI. Megbocsáss, bátyám, de szemeid egészen mást vallanak; alig hiszem, hogy el tudnál válni; erősebb azon lánc, mely lekötve tart, mint az akaratod.

KÁROLY. Ne gondold! az a lánc elszakadt és véle minden szerencsém!

LIDI. Az igaz szerelem láncá nem oly romlékony.

KÁROLY. Én is úgy véltem szép álmomban; de megnyíltak szemeim.

MÁLI. És tulajdon érzéketlen szívedet látják.

KÁROLY. Magáról szokott az ember mást is megítélni.

LIDI. Látom már, igazságot kell köztetek tennem - tehát én vagyok a bíró! Adjátok elő ügyeiteket.

KÁROLY. Hogy tudsz most enyelegni, midőn bátyád minden földi szerencséje kockán áll, midőn legszebb reményimet letiporva látod.

MÁLI. Midőn hidegen elhagy és magával viszi élttem nyugalmát; midőn engemet vádol és maga vétett; midőn ő haragszik és nekem volna méltó okom reá.

KÁROLY. Midőn már napok-számra sem szól velem.

MÁLI. Midőn ha meglát, elfordul, még rám sem tekint.

KÁROLY. Midőn - eh, jobb elhallgatnom és megyek, amerre a lábam visz.

MÁLI. Midőn - nem szólok - mert úgyis hasztalan.

LIDI. Midőn - midőn nincs eszetek, egyik sem tudja, mi a baja - utóbb még majd engem is belekevernétek.

KÁROLY. *félre Lidihez.* Nem hallottad tegnap estve bátyánkat - férjhez akarja adni.

MÁLI *félre Lidihez.* Nem hallottad, hogyan ellenkeztem az atyámmal, és ő mégis ellenem dül.

KÁROLY. Én ezt nem tűrhetem.

MÁLI. Az fáj!

LIDI. Most legyetek békével.

KÁROLY. Nehéz így megvettetni.

MÁLI. Ártatlan így szenvedni.

LIDI. Elég! *Károlyhoz.* Te itt maradsz - és bízzál mindaddig, míg több okod nem lesz a kétségre. *Málihoz.* Te maradj az, ami addig voltál, és a béke fennmarad köztetek.

MÁLI. Lidi! kedves Lidi!

KÁROLY. Kedves édes húgom!

LIDI *Károlyhoz.* Nem kedves, mert velem lesz dolgod; csak készülj a viadalra. Mit írtál az asszonyok felől? *Málihoz.* Gondold el, mely rútol festé ő le szegény nemünket -

KÁROLY. Lidi! ez nem szép!

LIDI. Hiában mented magadat, hasztalan integetsz! megmutatom, mit ítélsz mirólunk. Máli! csak hallgasd; előbb bemegyek szobájába, és ezen töredék dal az asztalán fekszik.

Elővesz egy papirost és olvas.

„Szép az asszony! de könnyen változik,
 És egyedül kényének áldozik; -
 A szíve ritkán jó.
 Csalárd és kártékony,
 Soha nem állandó;
 Erkölcse botlékony,
 Ereje romlékony” -

és a többi. Mely fekete leírás! Mit tudsz mentségedre szólni?

KÁROLY. Egy komor kedvnek szülöttje - ne figyelmezz reá.

LIDI. Máli! mit érdemel ily gonosztévő?

MÁLI. Minthogy bennem képzelte az egész asszonyi nemet, tehát - megbocsátok.

LIDI. Most az egyszer büntetlen megszabadulsz; de reménylem, hogy ezen hibát helyrehozod és szebben fogod festeni nemünket.

KÁROLY. Máli! ha megbántottalak -

MÁLI. Nem - nem; mindent elfelejtek; csak vígabb lennél.

KÁROLY. Hogy lehetnék víg; midőn minden órában kell tartanom a legrosszabb, legutálatosabb, leggyűlöletesebb hírtől; nem, vidám nem lehetek, mert elégedetlen vagyok magammal, mással és az egész világgal. Hogy legyek nyugodt szívvel, midőn látnom, hallanom kell az atyád szándékát?

MÁLI. Mit tegyek ellene?
 KÁROLY. Az epszt, hogy nem is akarsz ellene tenni -
 MÁLI. Ismered atyámat; a régi katona-természet most is benne van és mindenben keresztül akar vágni. Légy békével, ez is elmúlik.
 LIDI. Lassan! az öregúr jön - Károly! mérsékelj tüzedet, mert ha a rántás megég, kozmás lesz az étel.

NEGYEDIK JELENÉS

Baltafy és az előbbie.

MÁLI *elébe megy, kezét megcsókolja.* Hamar megjött, édesatyám.
 BALTAFY. Meg is izzadtak a szürkék! de hála az istennek, általestem legnagyobb gondomon: Máli! semmi újságot se látsz rajtam?
 KÁROLY. Háború lesz?
 BALTAFY. Elég zavar volt a világban, már békeség legyen - aztán úgyis rossz a kezem -
 LIDI. Szép paripát vett a bácsi?
 BALTAFY. Azt magam nevelek - feljebb!
 MÁLI. Karját jobban érzi?
 BALTAFY. Igaz - azóta az sem fáj - megmondom tehát! lakodalom lesz! Mennydörgő-rázta: Menyasszony van a háznál!
 LIDI. Kit vesz el, édes bácsi?
 BALTAFY. Van-e eszed? én -
 LIDI. Igen -
 BALTAFY. Én a hatvan esztendőmmel? mit gondolsz? *Málira mutat.* Itt áll a menyasszony!
 KÁROLY *magában tűzzel.* Hah! ezt hallani! -
 BALTAFY. Máli! Te még nem is örülsz?
 MÁLI. Örülök uramatyám jó kedvén!
 BALTAFY. Igazán! nem tréfa, amit mondtam; te férjhez mégy.
 MÁLI. Nekem is csak kellene arról tudnom.
 BALTAFY. Megtudod nemsokára.
 MÁLI. Egy kis időt mégis enged, édesatyám?
 BALTAFY. Egy pillantatot sem; mindig válogatni! egyik sem tetszik. Még utóbb úgy jársz, mint a mesében az ember, aki kertben pálcát akarván vágni, addig keresgélt és válogatott, míg egy görbe görcsös bottal meg kellett elégedni.

MÁLI. Talán csak nem fog kényszeríteni, édesatyám!

BALTAFY. Ha már magad által nem látod szerencsédet, tehát köteles vagyok mint jó atya arra kényszeríteni.

MÁLI. De ha boldogtalan leszek azáltal?

BALTAFY. Eh! Minden a szokástól függ. Mikor én pipázni tanultam, eleinte émelygős és keserű volt a pipa, most már el sem lehetek nála nélkül.

LIDI. Szép hasonlítás.

MÁLI. És már annyira terhére volnék, kedves atyám, hogy erővel ki akarna rajtam adni?

BALTAFY. Egy szó annyi, mint száz! férjhez kell menned; tovább veled nem bajlódom. Soha nincs nyugtom, a kérők szünetlen ostromolnak. Most is a városban minden ember azt kérdezte: „És a kisasszony férjhez ment-e már? és hogy kit választottál?” Mennydörgő-rázta! pedig magam is csak annyit tudok, mint más. Nem! többet nem engedek, férjhez kell menned.

MÁLI. Mégis - nemde azt fogadta édesatyám, hogy szabad választást enged?

BALTAFY. Válassz! de menj -

MÁLI. *hirtelen.* Szabad hát szívemet követnem? óh, édes drága kedves atyám!

BALTAFY. Válassz bátran, édes leányom, válassz a kettő közül.

MÁLI. Kettő közül? - nem értem.

BALTAFY. A kérők közül -

LIDI. De nekem csak sohasem hoz újságot, édes bácsi.

BALTAFY. Reád is jön a sor -

MÁLI. A kérők közül?

BALTAFY. Igen - minden órában vendégeket várok. Báró Székházy úr felkerekedett a városban és téged megkért, még ma eljön háztűzt nézni.

KÁROLY. *félre.* Én őt porrá töröm - kihívom - összevágom.

LIDI. Lesz füst a konyhában.

MÁLI. És hogy jövök ily szerencséhez!

BALTAFY. Kérdezd magát - nekem csak azt mondotta, hogy el akar venni.

LIDI. Az nem sok - és bácsi mit felelt?

BALTAFY. Hogy vegyen bízvást.

MÁLI. Még nem is láttam.

BALTAFY. Meglátod most.

MÁLI. Nem is ismérem.

BALTAFY. Megismered, ha férjed lesz.

MÁLI. Akkor már késő! hátha öszve se illünk?

BALTAFY. Miért nem? a mértéket megüti - huszár is lehetne.

MÁLI. De ha nem tudom szeretni.

BALTAFY. Az legkevesebb; az megjön utóbb: Hány szegény legény fél a katonaságtól, és utóbb mégis örömmel szolgál.

LIDI. Az egyiket tudjuk - hát a másik?

BALTAFY. Igaz - mennydörgő-rázta! a másik még a zsebemben van. *Zsebjét keresi.*

LIDI. Mely könnyen hordozza bácsi a kérőket.

BALTAFY. *kihúz egy levelet.* Itt van! olvassátok.

LIDI. *elkapja.* Én, én olvasom! *Olvas.* „Minthogy házi circumstanciák - úgy hoz -

BALTAFY. Hohó! mint van az? Károly, olvasd te!

KÁROLY. *félre.* Még ezt is! *Elveszi a levelet és olvas.* „Spektábilis kapitány úr! Minthogy a házi circumstanciák úgy hozzák magokkal, hogy a házassági vinculumba lépjek, tehát voluntarie szemeimet a spektábilis úr kisasszonyára vettem, és véle az élet tengerén keresztül navigálni eltökélém. Azért humillime jelentem, hogy első szeptemberre praefiguráltam a terminust, amelyben in persona udvarlására leszek az egész úri háznak; és legottan az oculátát elvégezvén, a matrimoniális dokumentumokat mindjárt solemnisálni és authenticálni fogom. Különbén úri fávöriba magamat rekommenálván, vagyok spektábilis úrnak alázatos szolgája Perföldy Tóbiás Jakab, Juris utriusque et Philosophiae Doctor és felesküdt ügyész.”¹

BALTAFY. Hallod, leány?

LIDI. Már ez bájos, ömledező levél; mely heves, mely forró szerelem lehel ki belőle! Valóban, Máli, ezen meg kell indulnod.

BALTAFY. Hányadik van ma?

KÁROLY. Első szeptember.

BALTAFY. Mennydörgő-rázta! hát az is eljön - annál jobb - egyszerre mindent elvégzünk. *Károlyhoz.* Öcsém, mit gondolsz? Nemde szerencse, ha ily okos ember jelenti magát?

¹ „Tekintetes kapitány úr! Minthogy a házi körülmények úgy hozzák magokkal, hogy a házassági kötelékbe lépjek, tehát szándékom szerint szemeimet a tekintetes úr kisasszonyára vettem és véle az élet tengerén keresztülhajózni eltökélém. Azért alázatosan jelentem, hogy szeptember elsejére előjegyezvén a határidőt, amelyben, személyesen udvarlására leszek az egész úri háznak; és legottan a szemrevételezést elvégezvén, a házassági okmányokat mindjárt ünnepélyesíteni és hitelesíteni fogom. Különbén úri tetszésébe magamat ajánlván, vagyok tekintetes úrnak alázatos szolgája Perföldy Tóbiás Jakab, mindkét jog és a filozófia doktora és felesküdt ügyész.”

KÁROLY. Igen - én - én örvendek - de mégis úgy vélem, hogy sem tudomány, sem érték nem elegendő mindenkor a szerencsére - különben - én *akadoz*.

LIDI *félre*. Kisegítem - *Baltafyhoz*. Azt véli bátyám, hogy Máli minderről legigazabb ítéletet hozhat.

MÁLI. Úgy - úgy van, édesatyám!

BALTAFY. Ily embert megvetni nem tanácsos - tudd meg, minálunk én egy pertől jobban félek, mint egy ágyúgolyóbistól - ez egyszerre ől, az lassanként emészt.

LIDI. A kosárért pert nem indít senki, azzal hallgatnak leginkább a férfiak.

BALTAFY. Már a leányom férjhez megy; ha most nem - tehát soha - mert tudd meg, hogy az én udvaromba több kérő nem jön.

KÁROLY *hirtelen*. Ne is jöjjön, csak reám bizza, bátyám, én mind eligazítom.

LIDI. De ha már benne is van -

KÁROLY. Lidi!

BALTAFY. Szeretném azt látni! hiszen az egész háznál csak hárman vagyunk férfiak, én, Ferkó és Károly. Mi ketten a Ferkóval, mennydörgő-rázta! már mi általestünk a határhalmon, már mi kosarat kapnánk és ez *Károlyra mutat*, ez a levegőben keres magának hölgyet, könyveket forgat és verseket firkál.

LIDI. De némelykor a földre is leszáll.

KÁROLY. Lidi!

BALTAFY. Aztán szegény legény! pedig a legfelségesebb óda sem tartja ki a házat.

KÁROLY. Az igaz, szegény vagyok; szívemnél nincs egyéb értékem, mást nem hagytak szüleim; de van akaratom tanulni és dolgozni.

BALTAFY. Az mind szép - de mégis csak jóakarát.

MÁLI. Minek öneki - elég van minekünk.

KÁROLY *indulattal*. Máli! Máli!

BALTAFY. Jól van, édes leányom - míg én élek, el nem felejttem, hogy ezeknek az atyjok leghívebb barátom volt, aki velem is jót tett és életemet megmentette. Mennydörgő-rázta! gyermek! az volt ám a derék magyar ember! - Midőn kezem ellőtték, és én tehetetlen a földön hevertem, már az ellenség körülvelt, már vezetni akart - mikor ő, mint egy nyíl felém vágtatott; rajta, legények! - így kiáltá - ne hagyjuk pajtásunkat; és egy pillanat múlva hűlt helye volt az ellenségnek - azután tulajdon lován hátravezetett és sebemre vigyázott. Nem fiam, míg én élek, azt el nem felejttem.

KÁROLY *megilletődve*. Kedves bátyám! azt a szolgálatot már kétszerezve meghálálta rajtunk; fiúi szívvel azt megismerjük.

BALTAFY. Megelégszem veletek, édes gyermekeim - én szerencsés vagyok; csak az bosszant, hogy leányom nem akar férjhez menni -

MÁLI. Hiszen még reáérek.

BALTAFY. Ami ma meglehet, ne halaszd holnapra. Akarom tudni, kinek a kezére jutsz, ha én a más világra költözöm.

MÁLI. Mely gondolat!

BALTAFY. Hallod-e, öreg a legény! maholnap kiszólítnak, legalább a mars jó rendben találjon.

MÁLI. Atyai szorgalma arról gondoskodott, hogy utóbb is semmiben ne fogytkozzam.

BALTAFY. Mind nem elég - az igaz, van miből élned, szép jószágod; de a leánygazda a háznál olyan, mint a kard markolat nélkül. Aztán minő kifogásod lehet kérőid ellen? Szélházy szép ember, jó nemzetségből és világra való. Perföldy pedig egy érdemes, tudós és vagyonos úr.

MÁLI. Már úgy ismeri őket, édesatyám?

BALTAFY. Az egyiket híreről, nevéről; Szélházyt magát most a városban láttam.

MÁLI. És oly igen megtetszett?

BALTAFY. *megszorulva.* Hm! úgy - úgy - mennydörgő-rázta! bíz én érette nem hazudok - nekem nem tetszik - azonban más a fiatalság ízlése.

LIDI. Éppen azért mi jobban megválogatjuk.

KÁROLY. Újra lehellek - ez már nem félelmes.

MÁLI. De én egyiket sem láttam, sem ismerem, sem hallottam és mégis -

BALTAFY. Meglátod, megismered, meghallod, férjhez mégy és punktum.

LIDI. Ebből semmi sem lesz, punktum.

ÖTÖDIK JELENÉS

Ferenc és az előbbieik.

FERENC. Uram, kapitány uram! vendég jön!

BALTAFY. Kicsoda?

FERENC. Nem ismerem, sohasem láttam, ily ember nem szokott mihozzánk járni.

BALTAFY. Hát miért nem kérdezted?

FERENC. Egy embere sem tud magyarul.

LIDI. Hogy néz ki?

FERENC. Tarkás, fején egy kis csúcsos kalap, az orrán egy pár téli ablak, kifícamlott dereka és igen bő vászonnadrágja van.

BALTAFY: Ez Szélházy! be nagyon sietett!

FERENC. Siet is az, engem úgy segéljen! mert majd eldöntött, úgy forgolódott a kocsija körül. Sürgetős dolga lehet.

LIDI. Hol a férfiak pengőt éreznek, oda sietve tolongnak.

KÁROLY *félre.* Kezdődik a fergeteg.

BALTAFY. Máli! tehát készülj.

HATODIK JELENÉS

János, Tamás és az előbbieik.

JÁNOS *Baltafya mutat.* Itt a mi urunk!

TAMÁS. Az én uram gráciát kommandéroz - és -

BALTAFY. Mit kommandéroz?

TAMÁS *magában.* Nem tud ám deákul. *Baltaféhoz.* Az annyit tesz, mint az én uram magát az úr kegyelmébe ajánlja és udvarlására jött.

BALTAFY. Ki az urad?

TAMÁS. Tekintetes nemzeti Peröldy Tóbiás Jakab úr; több nemes vármegyének comitatussa és engeműgyse! porokátor.

BALTAFY. Minek esküszöl? elhisszük.

TAMÁS. Mert ő is felesküdt.

BALTAFY. Helyesen! Hol van?

TAMÁS. Az utcán megállott.

BALTAFY. Mennydörgő-rázta! nem tudja az urad, hogy a magyarnál mindig nyitva a kapu; az annyit tesz, hogy szívesen lát vendéget. Jancsi, járasd be.

János, Tamás el.

LIDI. Lesz zűrzavar a háznál!

BALTAFY. Most megyek. Máli! te is soká ne késsél *el akar menni, egyszerre visszafordul,* vagy csak maradj - ide vezetem őket. Ne búsulj, édes leányom, egyszer meg kell lennie, vagy előbb, vagy utóbb - de ne makacskodjál! hallod-e? ne makacskodjál. *Elmegyen.*

KÁROLY. Én kardomért megyek - *Málihoz.* Máli! hát csak el kell válnunk.

MÁLI. Légy nyugodtan!

KÁROLY. Ha éreznéd, mi *szívére mutat* itt szorongat, oly könnyen nem vennéd a dolgot.

MÁLI. Bízzál hív szerelmemben.

LIDI. Most menj.

KÁROLY. Máli! Máli! tőled el nem állok - teljék bár életembe - és jaj annak, aki tőlem el akar ragadni. *El.*

FERENC. *Málihoz.* Hehehe! amint látom, a kisasszonyért jönnek! ej, ej, nem is szólt.

LIDI. Ferenc! abból a jó somlyaiból hozok fel -

FERENC. Csintalan! Szinte meglátja, mi esik jól az embernek.

LIDI. Kérők vannak a háznál!

FERENC. Hát lakzi lesz! tehát magam is eljáróm - örvendek.

LIDI. De az a bökkenő - egyik sem tetszik.

FERENC. Hát nem örvendek.

LIDI. Meg kell őket csalnunk - kend segítsen.

FERENC. Hogyhogy?

LIDI. Csak menjen kend bátyám szobájába, mindjárt én is eljövök és elvégezzük. Addig is, ha valaki kérdést tesz irántunk, csak azt mondja kend, hogy én vagyok a kapitány leánya.

FERENC. Ej, be hamis a kisasszony, maga akarna férjhez menni.

LIDI. *hízelve.* Ferenc! ugye megteszi kend? dupla porciót hozok.

FERENC. Nono - csak a kapitány úr ne haragudjék.

LIDI. Nevetni fogja.

FERENC. Ha úgy van, nem bánom - hehehe! az öreg Ferkó megteszi a magáét. *El.*

LIDI. *utána.* Ferenc! számot tartok kendre -

MÁLI. Lidi! mit akarsz?

LIDI. Csak bízd reám - mindent magamra vállalok.

HETEDIK JELENÉS

Margit, az előbbiektől.

MARGIT. *sietve* - Ah, gyermekek! az Istenért! vendégek jönnek - pedig két kocsival - ah, mit tegyek? mihez nyúljak? merre forduljak? hová rejtsem magamat? így nem mutathatom magamat. Nagy Isten! mit míveljek? még a reggeli öltözetben vagyok, pedig majd mind rám néz, én vagyok a legöregebb a háznál, ah, én meghalok -

LIDI. Hát menjen a szobájába, édes néném!

MARGIT. Nem - nem - én akarom őket látni, mit hoztak, miért jöttek, mit visznek, minő emberek.

MÁLI. Azt utóbb is megtudja, asszonyom néném.

MARGIT. Az nem lehet, nekem kell velök szólnom - én tudom legjobban az egész ház állapotját. Istenem! mely nagy szorultságban vagyok! amerre tekintek, mindenhol rendetlenség - ezek a katonaemberek! Isten bocsáj! mindent széjjelhányak! Minek ez a könyv itt? vagy imádságos könyv? *Felteszi pápaszemét.* Mit? *Olvas.* Himfy Szerelmei! szörnyűség! Isten bocsáj! mely eretnek könyv! a tűzbe vele!

LIDI. Azért hoztam! mindjárt bevetem - *Elrejt.* Az agg szívben nem gyújt tüzet.

MARGIT. Mely romlott az ifjúság! Rózsás Kert való nektek! Isten bocsáj! Szerelmes könyvet olvasni! Mely undok, rettenetes vétek! Vegyetek tőlem példát, én böcsülettel megöregedtem, és a Genovéva históriáján kívül semmit sem olvastam, Isten bocsáj! a sátán van a könyvekben, az kandikál ki minden betüből. - Már jönnek! *Forgólódik.* Nem tudom, mit tegyek - szaladni akarnék, de lábaim nem bírnak. Ah, már itt vannak.

NYOLCADIK JELENÉS

Szélházy, Perföldy, Baltafy és az előbbiek.

SZÉLHÁZI, PERFÖLDY, BALTAFY *az ajtón kívül megállnak és komplementíroznak.*

BALTAFY. Tessék!

SZÉLHÁZY. Kérem -

PERFÖLDY. Rogo humillime -

BALTAFY. Menjenek az urak!

SZÉLHÁZY *keresztülfutva a szobán, vizsgálja mind őket.* Bon jour! örvendek, hogy szerencsém vagyon tisztelni ezen úri familiát.

PERFÖLDY. Különös szerencsémnek tartom megismerkedni ily érdemes úri házzal.

BALTAFY *Margitra mutat.* Ez Margit, az öreg néném! *Málira.* Egyetlen leányom! *Lidire.* Kedves kis húgom.

MARGIT *magában.* Öreg - öreg - mintha nálamnál nem volna öregebb. *A vendégekhez.* Alázatos szolgálója az uraknak! én boldogult tekintetes nemes nemzeti és vitézlő Kukoróczy úrnak, több nemes vármegyének az első közül való táblabírájának hátramaradt özvegye vagyok. Tessék leülni, mindjárt elbeszélem egész életünket. Én születtem -

BALTAFY *titkon Margithoz.* A fejkötőd félre áll - igazítsad helyre.

MARGIT *megijedve.* Mit szólasz! az Isten bocsáj! Kegyes urak! egy kis házi foglalatosság miatt el kell távoznom, mindjárt megjelenek - óh, érdemes azt kihallgatni - valóban igen példás életet viseltünk mi szegény urammal - most megyek, de tüstént meg fogok jelenni - majd azt is elbeszélem, hogyan halt meg, hogyan sirattuk, ah! az volt a szomorúság -

BALTAFY. Margit!

MARGIT. Megyek - hát eddig is alázatos szolgálója - mindjárt ezen pillanatban jövök. *El.*

BALTAFY. Szegény öreg néném jó asszony, de kevésbé sokat beszél. Kedves uraim! Tessék házamat úgy tekinteni, mint önnön magukét és mindenben kényők szerint élni.

PERFÖLDY. Agnoszkálom gráciáját spektábilis úrnak és mindjárt is azután cselekszem.

SZÉLHÁZY. Vous me pardonnez, monsieur!

BALTAFY. Tessék velem magyarul szólni, én eleget küszködtem a franciákkal, de nyelvöket nem tudom.

SZÉLHÁZY. Sok nyelveket tudok, nem akarva is kiejtem az idegen szókat.

LIDI *félre Málihoz.* Ezen kiadunk.

BALTAFY. Szép és dicséretes az idegen nyelvek tanulása, de tudja előbb az ember hazai nyelvét.

PERFÖLDY. Azt én is afirmálom, mert mely ember az idegen nyelvet kultiválja és negligálja a magáét, az hasonló azon kertészhez, ki tulajdon gyümölcsét elrohasztja és az idegentől drága pénzen a rosszabbat megveszi.

SZÉLHÁZY. Igaz! de a nagy világ úgy akarja.

BALTAFY. A magyarnak világa a haza!

SZÉLHÁZY. A bonton úgy hozza magával - már magyarul nem is szól az ember!

PERFÖLDY. Nyelv teszi a nemzetet; ki uzuálja szabad jussát, húzza termékeny földjének hasznát, az tudja honi nyelvét is - sat est - -

BALTAFY. Nagy zűrzavar hányta-vetette a világot; mi bátran néztük a veszélyeket, törvényünk, nemzetünk megmaradt jó királyunk alatt. Elég erről - ha tetszik, menjünk a kertbe -

PERFÖLDY. Miként parancsolja

SZÉLHÁZY *félre.* Ach! mely hátra vagyunk!

El mindnyájan.

MÁSODIK FELVONÁS

Szoba.

ELSŐ JELENÉS

Ferenc, Tamás.

- FERENC. Az a te urad hát csak híres ember?
- TAMÁS. Nagyon, csak úgy nyeri a falukat és pusztákat, tele van perekkel, még az ágy alatt is azok hevernek.
- FERENC. Kinek nyer annyit?
- TAMÁS. A Princis Pálnak.²
- FERENC. Ki az a Princis Pál?
- TAMÁS. Már azt én nem tudom, több testvéreknek kell lenni; mert minden untalan más-más jön hozzá, akit annak nevez.
- FERENC. Hát jól bírja magát?
- TAMÁS. Hogyne! midőn egy replikáért ötven aranyat is fizetnek.
- FERENC. Mi az a replika?
- TAMÁS. A replika nálunk tudósoknál oly írás, melyet zsinórral öszvekötnünk és a kúriaárkába³ teszünk.
- FERENC. Nem romlik meg az árokban?
- TAMÁS. Tudatlan ember! nem árok az, mint nálatok a Csürsz-árka,⁴ hanem egy nagy szála, mely tele van fiókokkal, melyekben a kauzsák tartatnak.
- FERENC. Úgy! te mint látom deákul is tudsz, már te a pappal is beszélhetnél.
- TAMÁS. Az embernek csak van esze, csak tanul valamit, mindennap tudósokkal van dolga.
- FERENC. És mi dolgod van?
- TAMÁS. Sok - kimondhatatlan sok; én a processzusokat hordozom, azokra vigyázok, leporozom és az uramat a paróka torjába⁵ kísérem.
- FERENC. Már parókát hordoz?

² szójáték a principális: főnök szóval.

³ bírósági irattárba.

⁴ a Csürsz árka.

⁵ prokuratoria: ügyészi hivatal.

TAMÁS. Ej, de keveset tud kend, bátyám! paróka torja magyarul az a hely, hol ezek az urak öszvejönnek, pedig magyar köntösben. De hogy el ne felejtsem, tudja-e kend, miért jöttünk mi ide?

FERENC. Gondolom, per miatt.

TAMÁS. *fontosan.* Házasodni.

FERENC. Lehetetlen!

TAMÁS. Már otthon elgondoltam, mert az uram szokatlan gálába vetette magát, arany pikszist tett zsebébe, aztán Szent Mihály-napra nagyobb szállást fogadott.

FERENC. Már így bizonyos.

TAMÁS. A kapitány, hallom, gazdag.

FERENC. Még a török háborúból vannak aranyai.

TAMÁS. Azért kacsingatott az én uram arra a barna kisasszonyra - nemde, az a kapitány leánya?

FERENC. Nem, az a fogadott leánya.

TAMÁS. Hiszen uramtól hallám.

FERENC. Megcsalnak; a szőke az igazi - ej! elárultam pedig meg volt tiltva. Földi, most tudod - de ne szólj! hallod tovább ne mondd! *Félre.* Elsült.

TAMÁS. Én uramnak mindjárt rerendálok. *El.*

MÁSODIK JELENÉS

Vilhelm, Ferenc.

VILHELM. Huszár! háj kell -

FERENC. A kulcsárnétól kérj.

VILHELM. Mi rossz eszik -

FERENC. Ha rossz, nem tehetek róla.

VILHELM. Ah! nem érteni - szemet -

FERENC. Úgy! talán szénát - mindjárt megyek.

HARMADIK JELENÉS

Margit, az előbbieik.

MARGIT. Jó, hogy találom kendet, Ferenc! mondja meg nekem -

FERENC. Ha elvégeztem dolgomat. *El.*

MARGIT. Keserű ember! nem is lehet vele szólni. Ez a vendég inasa. - Hej, jó barátom! Mi újság van a városban? Micsoda ember a kend ura? hogy bírja magát? mi a hivatala? mikor megy? hová megy?

VILHELM *vállat vonít.* Nem tud -

MARGIT. Nem tudja kend? hát kend hová való? régen szolgálja urát? kik voltak szülei? micsoda vallást tart?

VILHELM. Magyar peszit, nehéz emper. *El.*

MARGIT *egyedül.* Minden oly titokban megyen ezen háznál, senki sem felel, mint illik, már a lakodalomról kellene gondoskodni, sütni, főzni és semmi -

NEGYEDIK JELENÉS

Máli, Károly, Margit.

MARGIT: Ti vagytok? Mondd meg, édes leányom, hol vannak vendégeink? mint mulatják magokat? mint tetszik nekik szegény házunk?

MÁLI. Nem tudok semmit. *Félre Károlyhoz.* Itt nem szólhatok.

MARGIT. Valld meg nekem, melyik tetszik inkább? az egyik igen fürgenc emberke; emlékezem, míg fiatalabb voltam, nekem is volt - Isten bocsáj! Ah! most is könnybe úszik szemem, szívem sóhajtoz, mindjárt elbeszélem.

MÁLI. Édes asszonyom néném! *Félre.* Be rosszkor jöttünk.

KÁROLY. Kedves néném! én tudok valamit.

MARGIT. Mit? mit! szólj, édes öcsém, hallom, siess!

KÁROLY. A kérők most alkusznak az öreggel.

MARGIT. Lássa az ember - nem is hívnak! nem is szólnak! ez égbe kiáltó, ily nagy dolgot nálam nélkül véghez vinni. Most sietek, szörnyűség, ha már végeztek volna! Máli! tudod? aztán sírj, érted? zokogj, mert szokás; ha mindjárt örülnél is, ne mutasd, érted? Mikor engem szegény boldogult uram elvitt, tizenkétszer elájultam, többször is eles-tem volna, de jó helyet nem találtam és a szép ruhámat féltettem; no, most sietek. Máli, az volt ám a szép ruha, mindjárt elbeszélem - liliomszál-nefelejcs - kék -

KÁROLY. Későn fog jönni.

MARGIT. Igaz, Isten bocsáj! az az én öcsém mindenben úgy siet. *El.*

KÁROLY. Máli! most állok éltetemnek fő pontján, most esik kockája a sorsom-nak.

MÁLI. Mindent elkövetek, hogy a dolgot hátráltassam, hiszen önnön sze-rencsémre válik.

KÁROLY. Bízom szívedhez, bocsáss meg, hogy eddig is kételkedni tudtam, és indulatosságom annyi szép óráktól megfosztott.

MÁLI. De az atyám! mit fog szólni szerelmünkhöz? nem fog haragra lobbanni, ha magát megcsalattatva látja?

KÁROLY. Nem mérkőzhetem ugyan sokakban a kérőkkel, de érzem, nem vagyok méltatlan atyai áldására, és amitől a szerencse forgandó játéka megfosztott, kipótolja hív, tiszta szerelmem. Reménylem, atyádnál többet nyom a jobb érzés az arany mulandó fényénél.

MÁLI. Igaz, ő mindenekre nem sokat tart, de szereti az egyenes utat és ezért méltán fog neheztelni reánk.

KÁROLY. Nem titkolom tovább, bátran megvallom, hogy téged szeretlek, úgyis terhemre van titkos érzésem. Én mindjárt - *El akar menni.*

MÁLI. Megállj! hirtelen! most rosszkor esnék vallásod; hadd múljék el ez a fergeteg. Szélházy, mint látom, neki sem tetszik.

KÁROLY. Kinek is tetszhetnék?

MÁLI. De Perföldy!

KÁROLY. Én őt porrá zúzom! Máli! nem, más karjában nem gondolhatlak, én -

MÁLI. Megint égsz! lángolsz! mi végre? légy nyugodt; talán valami körülállás segít rajtunk.

KÁROLY. Szomorú vigasztalás!

MÁLI. Hol marad Lidi?

KÁROLY. A vendégeket mulatja a kertben.

MÁLI. Valamin mesterkél! előbb igen elmerülve láttam őt Szélházyval beszélgetni, ki több ízben neki lábához borult.

KÁROLY. Itt jön, álljunk hátra. *Visszavonulnak.*

ÖTÖDIK JELENÉS

Szélházy, az előbbiektől.

SZÉLHÁZY

magában. Hahaha! csak igaz! a szép embernek mindenkor kedvez a szerencse. Szegény, szerelmes leány! atyjának titkát elárulja, hogy részesüljön szerelmében. Sohasem véltem, hogy ezen öreg katonába annyi finom érzés szorult, hogy a kérőket ily próbára tegye; ha leánya elragadtatva szívétől igaz vallást nem tesz, a másikat választom.

KÁROLY

titkon Málihoz. Ez Lidi munkája.

SZÉLHÁZY.

A másik jobban tetszik, de nekem pénz kell, sok pénz kell.

MÁLI.

Mely szerencse!

SZÉLHÁZY. Haha! mely aventure! meglát, belém szeret és megvallja, hogy a kapitány leánya, de nem is csodálom. *Kihúz egy tükröt zsebéből.* Ah! hogy áll a hajam, mon Dieu! minden fürtök derangírozva vannak! he, Vilhelm! Vilhelm! *Ki akar menni, észreveszi Károlyt és Málit.* Kisasszony! örvendek. *Félre.* Mint sajnálom a szegényt!

MÁLI. Örvendek, hogy szerencsém van?

SZÉLHÁZY. Részemről. Mint áll a szív környéke? sajnálom, hogy ily szomorúságot okozok a kisasszonynak, komor tekintete nyilván elárulja csendes sérelmét, de ne tulajdonítsa nekem, óh, ne az én jó szívemnek, én tisztelem, becsülöm, sőt szeretem is a kisasszonyt; hanem a sors! a környülállás! Ach!

MÁLI. Nem értem báró urat!

KÁROLY *félre.* Maga sem érti ez magát. Óh, párducos Árpád! ha ilyen az unokád!

SZÉLHÁZY. Ne is értsen, nem is akarom, óh, szegény kisasszony, ne is értsen. Nem vagyok én barbár, nem tirannus, hagyok kis reményt, egyszerre boldogtalanná nem teszem, nem ismerem én fájdalmat a megvetett szerelemnek. *Félre.* Lassanként tudja meg, hogy szememet másra vettem. *Málihoz.* Hol a kapitány úr?

MÁLI. Az atyám? szobájában leszen.

SZÉLHÁZY *hirtelen.* Az atyja! *Félre.* Szegény! erővel atyjának fogadja, hogy engemet elnyerjen. *Málihoz.* Ezen úrhoz volt már szerencsém, de nevét nem tudom.

MÁLI. Várhalmi Károly atyánkfia, jó barátunk, Lidi testvérbátyja.

SZÉLHÁZY *félre.* Tulajdon bátyja! ezt is megtagadja. *Károlyhoz.* Hm, úgy! haha! örvendek. *Csengetés hallik.*

MÁLI. Az atyám csenget, nekem mennem kell. *Mentében titkon Károlyhoz.* Légy nyugodt! én változhatatlan maradok.

SZÉLHÁZY. Ez is bizonyosan egyetért az öreggel.

KÁROLY. Mely kevélyen tekint reám a képzelt magasságról.

SZÉLHÁZY. Apropos! Én hasonló képet láttam valahol a világban.

KÁROLY. Nem lehetetlen.

SZÉLHÁZY. Nem volt az úr külföldön?

KÁROLY. Nem, hazámat kívántam előbb megismerni.

SZÉLHÁZY. *Pauvre diable!* kár, nagy kár; csak az utazás adja meg az embernek igaz érdemét.

KÁROLY. Ki tudatlan kimegy, többnyire úgy is jön vissza, azzal a különbséggel, hogy a kevés jót is elhagyta, mit kivitt magával. Talán báró úr is sokat járt?

SZÉLHÁZY. Igen. Öszvejártam Olaszországot és Franciaország nagyobb részét.

KÁROLY. Így szép tapasztalásokat tetszett hozni magával?

SZÉLHÁZY. Mely kérdés!

KÁROLY. Ezáltal hazánkban a szépmesterségek új ápolót nyertek.

SZÉLHÁZY. Én kedvelem a szépet és érték is hozzá.

KÁROLY. Azt az első pillantat mutatja. Mely szerencse, annyi szép s nagyot látni, csudálni. Nem lehetnék oly szerencsés valamit hallani?

SZÉLHÁZY. Ahhoz napok kellene. Ach! sok fátum ért engem; de a nagy lélek nem retteg.

KÁROLY. Példának okáért?

SZÉLHÁZY. Kocsim felfordult, eltörött és nekem egy egész félóraig gyalogolnom kellett.

KÁROLY. Ezt a tapasztalást magyar utakon is igen könnyű megtenni; különben mely városokban tetszett mulatni?

SZÉLHÁZY. Velencében, Rómában, Párizsban - sokat, sokat láttam.

KÁROLY. Mely ritkaság ébreszté leginkább figyelmét?

SZÉLHÁZY. Velencében egy gyönyörű leányt láttam! ach! egészen elbájolt; azután egy Pierrót a tétrumon, uram -

KÁROLY. Megelégszem. Hát Rómában? ott a régi nagyság és hatalom sírjában? hol a szépmesterségek örök dicsőségben kérkednek, ott, hol a bedült omladékok is a régi világ urát nyilván hirdetik, nemde égi gyönyörűség lehet az ott való lakás?

SZÉLHÁZY. Szép, szép! emlékezem, hogy igen jól mulattam magam, kivált igen édesen aludtam.

KÁROLY. Kár volt a költségért, aludni otthon is lehet. És Párizsban?

SZÉLHÁZY. Oly ebédet sehol sem ettem.

KÁROLY. A magyar élelemért nem megy külföldre.

SZÉLHÁZY. Mely vad gondolkodás! a jobb ízlés mindenkor az ebédnél kezdődik, az a világosodásnak legelső lépcsője; barátom! ott én oly étkeket láttam; melyekről mi szegények nem is álmodunk. Ach! mely hátra vagyunk még!

KÁROLY. Bár abban maradtunk volna hátra! de alig hiszem; a hívságban versenyt futunk minden nemzettel. Ki hasának él, ritkán él nemzetének.

SZÉLHÁZY. Szívesen tanítanám az urat, de mennem kell, egy lehajló ág minden fürteimet lerontá. Nem, nem, kedves úr! nem mulathatok tovább, azt maga állalláthatja. He, Vilhelm! Azonban jó barátok maradunk, ha mindjárt atyafiságos szövetségbe nem léphetünk is. Nekem az úr húga, Máli kisasszony, tetszik, felette tetszik, jobban, mint a kapitány leánya, de a sors - ach, legyen elég. He, Vilhelm, Vilhelm! *Eltáncol.*

KÁROLY

egyedül. Ki érti ezt? és mégis ő a szerencsés! gondtalan éli világát, minden szavát arannyal fontolja, külsejét a község bámulja és a majmolásban számos követőket talál; nemesebb érzeményt nem ismer, az állatok életét éli csak. Valóban! ha a gazdagság ily útra vezet, akkor a józan ész azt méltán megveti. Nem, ettől nem rettegek! de az ügyész! igaz, az is egyetlen nemében, de tisztelni kell sok szép tulajdonit. Most megyek kikémlelni a dolgot; mire a nap leszáll, megtudom, mi tárja fel inkább az emberi szívet, az arany-e, vagy a hív szerelem. *El.*

HATODIK JELENÉS

Perföldy, Lidi.

PERFÖLDY.

Asszekurálom a kisasszonyt, hogy szívemet mindeddig konzerváltam, egy kis kutyácskán kívül et sic porro, nem is emlékszem, hogy valamit sincere szerettem volna.

LIDI.

Igen tetszetős! hát jövőendő hölgyének azzal kell szívét felosztani.

PERFÖLDY.

Rogo, nem úgy van, szegényt ellopták a szolgám negligenciája miatt.

LIDI.

Így hát szíve üres?

PERFÖLDY.

Nem; újra megtöltöttem szerelemmel, és annak egész masszája a kisasszonyra szálla, minthogy ily bona fide mindent kivallott. Az felséges princípium a kapitány úrtól, hogy csak a tiszta szerelem nyerje el leányát, és elváltoztatá ékes személyöket; mert igaz marad az, vett portékának nincs annyi érdeme, mint az ajándéknak.

LIDI.

Nagyobb lelket gondoltam Perföldy úrban, mint hogy alacsony nyereség vezérelhetné; azért igaz vallást tettem.

PERFÖLDY.

Ez a motívum nekem tetszik! derogál is az igaz szívű embernek. Én már régen azt decidáltam magamban, hogy ebben a dologban egyedül szívemből procedálok, praemittálván azt, ha a meritumban megegyezhetek.

LIDI.

De teszem azt: ha én szegény árva és nem a gazdag Baltafy leánya volnék?

PERFÖLDY.

Akkor is leobligálnám magamat azzal a kondícióval, ha a szegénységgel primo ennyi virtus, secundo ennyi egyesülve volnának.

LIDI.

Nemes érzés! szinte óhajtanám -

PERFÖLDY.

Nem is recedálnék, sőt rekapitulálom azt, amit a kertben demonstráltam, hogy tudniillik a pénz nem mindenkor elegendő a házi boldogságra; de ha ez a punctum is egzisztál, már akkor ugyan jobb.

LIDI.

Én is úgy tartom; és nagyon örvendek, hogy oly férfúra akadtam, ki egyenes szívvel és minden haszonkeresés nélkül lép a Hymen oltárához.

PERFÖLDY. Én pedig gratulálok, hogy fortuito ily kincsre akadtam, melyre fundálhatom szerencsémét. Én íme duplicálván kérésemet, még egyszer submittalom szívemet a kisasszony kegyes judíciuma alá, reménylven, hogy favorabilis szentenciát nyerek és elvégzem szívemnek involutus perét et sic porro -

LIDI. Tehát amennyit az egész dologból értek -

PERFÖLDY. Örökre kívánnám lekötni magamat et sic porro -

LIDI. Tudom becsülni, de előbb meg kell fontolnom.

PERFÖLDY. Optime! ily dolgokban sok dubium fordul elő; azért jókor praemoneálok a kisasszonyt, nehogy egyik pars megcsapódjék; deliberálja a kisasszony még egyszer a dolgot, konfrontálja szívét az eszével, azután tessék velem közleni rezultátumát, és én a kompetens fórum előtt publikálni fogom et sic porro.

HETEDIK JELENÉS

Tamás, előbbiek.

TAMÁS. *borzasan besiet.* Tekintetes uram! oda vagyunk!

LIDI. Mi történt?

TAMÁS. Tessék kijönni, legyen bíró közöttünk.

PERFÖLDY. Ki citáltat? minek ez a sietség?

TAMÁS. A vendég inast megvertem.

PERFÖLDY. Micsoda violentia! és az?

TAMÁS. Visszavert engem.

PERFÖLDY. Hát minek az arbiter?

TAMÁS. Mégis instálom, a másik úr is ott van.

PERFÖLDY. Mindjárt megvizsgálom a dolgot. Kisasszony, addig is recomendálom magamat, tüstént compareálok. *El Tamással.*

LIDI. *egyedül.* Veszedelemes játékba kaptam! Málit akarám megmenteni, utóbb önnön szívemet kell őriznem; mást akartam csalni és magamat csaltam meg. Ez a Perföldy szegletessége mellett szerelemre méltó, mert ritka embersége s nemes tulajdoni elfelejtetik azon hiányosságokat, melyeket egy tárgyban való munkálkodása reá bélyegzett. Különös! mást akartam kinevetni és majd engem nevetnek.

NYOLCADIK JELENÉS

Máli, Lidi.

MÁLI. Mindenhol kereslek, szólj, segíts, tanácsolj, kérlek, az atyám most parancsolt reám, hogy kezemet Perföldynek nyújtsam. Szólj! mit tegyek?

LIDI. Engedelmeskedjél.

MÁLI. Én Károlyt szeretem, másé nem lehetek. Lidi! beszéld le rólam valahogy kérőimet, mondj minden rosszat felőlem, gondold ki ezer hibákat, csak hogy elálljanak tőlem.

LIDI. Ne félj! úgysem kellesz nekik.

MÁLI. *örömmel.* Hála Isten! Lidi! mely angyal szóla belőled? Igaz? nem kellek nekik? szólottál velők?

LIDI. Nem még, de a férfiak változók.

MÁLI. Ha nincsenek igazabb jeleid! menj! sohase szerettél. Ily szorultságban elhagy bátorságod.

LIDI. Ezért adózol! megmutatom, engemet kérnek meg.

KILENCEDIK JELENÉS

Károly, az előbbie.

KÁROLY. Édes kedves húgom! mit végeztél?

LIDI. Édes kedves bátyám! én hallgatok.

MÁLI. Kedvesem, már csak magunkban bízhatunk, Lidi is ellenünkre dolgozik.

KÁROLY. Mindenen keresztültörök; míg karomat bírom, el nem ragadnak tőlem.

TIZEDIK JELENÉS

Ferenc, az előbbie.

FERENC. Csak igaz marad, egy leány több zavart okoz a háznál, mint száz férfiú.

KÁROLY. Úgy van, Ferenc! előbb csendesség, békesség volt a háznál.

FERENC. Most az emberek nem is értik egymást, mégis verekednek.

LIDI. És kik verekedtek?

FERENC. A vendég inasok; azon vesztek össze, hogy melyik visz haza menyasszonyt, és öklökkel mutatták meg egymásnak jussaikat. Én tettem mankómmal igazságot köztök. *Titkon Lidihez.* Kisasszony, én elvégeztem.

LIDI. Köszönöm, lesz áldomás!

FERENC. Szabad tehát igazságot szólnom? meguntam hazudni.

LIDI. Csak rövid ideig hallgass.

TIZENEGYEDIK JELENÉS

Baltafy, az előbbiektől.

BALTAFY. Alig várom, hogy megmenekedjem. Máli! fogadom, nem lesz többé kérőd.

MÁLI. Nem is óhajtok.

BALTAFY. Tulajdon házában felforgatják az embert; olyan az udvarom, mint táborban a markotányos tanyája; hol a legények előre megisszák a nyerendő préda árát, aztán se pénz, se bor.

FERENC. Kapitány uram! ha én kisasszony volnék; mind a ketten kosarat kapnának; majd jön egy szép huszár -

BALTAFY. Nem értesz ahhoz, agglegény vagy.

FERENC. Semmi az, tudom én most is, mi a jó.

BALTAFY. *Károlyhoz.* Hát te min gondolkodol? talán menyegzős verseket csinálsz?

KÁROLY. Azon gondolkodom, hogy mindnyájan széjjel megyünk. Máli, én -

MÁLI. Károly!

KÁROLY. Valamely regementhez megyek.

LIDI. Elválík.

BALTAFY. Menj! nem tartóztatlak; azt kívántam ugyan, hogy segédem maradnál végső napjaimban, de ha kedved van, menj! A magyar szereti hazáját szolgálni, és tudja is, miért. Mennydörgő-rázta! szép huszár lesz belőled.

TIZENKETTEDIK JELENÉS

Margit, az előbbiektől.

MARGIT. Az istenért! tudjátok-e már? csata volt a háznál! emberhalál történt! az egész falu zendülésben van.

BALTAFY. Mit szólasz?

MARGIT. A vendégek duelláltak! Máli! ez igen nagy jele a szerelemnek. Értem is viaskodtak sokat a férfiak, ki pisztollyal, ki karddal, ki ököllel harcolt; Isten bocsáj! egynek az orra hegyét lőtték el, egynek a fejét, mindjárt elbeszélem -

BALTAFY. Már ezzel is megelégszünk.

MARGIT. Az egyik kérő nem tetszik, igen sokat beszél, pedig én gyűlölöm a sokbeszédű embert! Ah! már a másik, az kihallgatott; elbeszéltem neki egész életemet, és csak harminckétszer ásítózott; már az boldog -

BALTAFY. *szavába esik.* Aki süket és téged nem kénytelen hallgatni.

TIZENHARMADIK JELENÉS

Szélházy, Perföldy és az előbbiek.

- PERFÖLDY *Szélházyhoz.* Amint mondám! a kölcsönös kék foltokat kell nékik büntetésül imputálni; mert ha a dolgot megponderáljuk és invesztigáljuk, tehát azon fundamentomot találjuk benne, hogy a szolgák urokhoz való hűségöket demonstrálni akarván, egymást aggrediálták et sic porro.
- SZÉLHÁZY. Az én emberem hív, meghal értem, érzékeny jó lélek.
- PERFÖLDY. Az enyém nagy asinus, de jó ember; mindenesetre jó volt a dolgot komplanálni. *Baltafyhoz.* Engedjen meg domine spektábilis, hogy a famulusok excesszusok miatt úri házát turbálták, már konciliáltuk.
- BALTAFY. Semmi az.
- PERFÖLDY. Minthogy szándékommal praeveniáltam a spektábilis urat, tehát most minden prefáció nélkül azon objektumra inviálok, mely engem úri házába hozott.
- SZÉLHÁZY *félre.* Még szólani mer, holott tudja szándékomat. *Baltafyhoz.* Mon capitaine! tehát én is -
- BALTAFY. Tessék szobámba jönni, ott végezzünk; de azt előrebocsátom, hogy minekutána leányomat az urak közül csak egyik veheti el, és neki szabad választást engedtem, harag ne legyen közöttünk.
- PERFÖLDY. Sine dubio! egyik parsnak hátra kell állni, már azt a kisasszony decidálja; nekem már van securitásom et sic porro.
- SZÉLHÁZY. Nyugodtan várom.
- BALTAFY. Ha úgy tetszik. *Perföldyvel el.*
- SZÉLHÁZY *Lidihez.* Nemsokára üt az óra, mely szerencsémét zengi. *Málihoz.* Sajnálom! vigasztalja magát. *El.*
- MARGIT. Mennek, nem is szólnak, pedig jelen kell lennem! Máli, mondd meg szándékomat, majd én beszélek helyetted, tudod, majd én ékesen adom elő. *El.*
- KÁROLY. Máli, légy hát boldog!
- MÁLI. Híved maradok, bármi történjék.
- FERENC. Mi lesz mindebből? *El mindnyájan.*

HARMADIK FELVONÁS

ELSŐ JELENÉS

Lidi, Ferenc.

LIDI. Mindenre reá állott Károly?

FERENC. Nagy nehezen vettem reá, majdhogy magam is nem pityeregtem, midőn elbúcsúzott a Máli kisasszonytól, de mégis kitett magán. És csak azon bosszankodom, hogy előbb észre nem vettem szerelmöket, pedig meg szoktam én látni, ha valami történik a háznál.

LIDI. Senki sem látta, hogy elment Károly?

FERENC. Senki, csak mi hárman, úgyszólván mi ketten, mert Máli azt gondolja, hogy örökre búcsút vett. Hehe! majd néz az öreg, elgondolom, miként mennydörgöttéz.

LIDI. Ferenc! ha jól végződik dolgunk, megháláljuk a kend segítségét.

FERENC. Szívesen cselekedtem, ha mindjárt orrot kapok is a kapitány úrtól.

MÁSODIK JELENÉS

Máli, az előbbieik.

MÁLI *magában.* Mely szomorú a mi sorsunk, ha a durvább férfiúi ész intézi e földi pályánkat, ha hideg feltételek letiporják a szív édes gerjedelmét, nincs akkor támasza élünknek, nincs semmi malasztja. Mit ér a magában élő asszonyi érzésnek a méltóság, mit a dicsőség, ha annak szíves rabjává lehetünk, kit igazán szeretünk. Atyám! megismerem jóakarodat, de másképp rajzolja szememben magát a szerencse.

LIDI. Mely búsongás! Máli, mi bajod?

MÁLI. Kérdezheted? Lidi! te azon szép frigyet, melyet öszvehangzó szívünk mindeddig táplált, hidegen elszakasztád. Te tudtad Károly szándékát és titkoltad; te is, ő is megcsaltatok; kire bízhatnám ezután magamat? kinek hihetnék többé e földön? Csak egy nyomorult szót sem kéresemre! jégszívvvel búcsúzott.

FERENC *félre.* Én nem nézhetem, mint szomorog, mindent megvallok.

LIDI. Ferenc! férfiú kend?

FERENC. Eh, megállom én a sarat, bátran benézek az ágyú torkába, de egy szép szemnek a könnyeit - *Hirtelen Lidihez.* Szabad szólanom? nem? -

LIDI. Nem, nem, még nincs idő!

FERENC. Hát megyek. *El.*

MÁLI. Legalább azt mondd meg, mi vitte őt ily gyors eltökéltségre? nem hallád, hogy hívséget fogadtam neki?

LIDI. Atyádat nem akará felgerjeszteni, nem akart háládatlannak látszani szemében.

MÁLI. Az atyám jó, végtére engedett volna. Nem, ez nem mentség, ő nem is szóla atyámmal, nem, nem, ő nem szeretett.

LIDI. Légy nyugodt, jobb búval kezdeni s örömmel végezni.

HARMADIK JELENÉS

Margit, az előbbiek.

MARGIT *nagy bokrétával.* Megvan, estvére kézfogás, öröm, vígság, tánc - mindent elintéztem. Máli, az atyád valamit akar, a kertbe zárta el magát; de én a kisajtón beszöktem, meglesém, ah! nem szabad szólanom, nagy ünnep lesz. Ím! vedd ezt a szép bokrétát, tulajdon kezemmel szakasztám, nézd, menyasszonynak való! Mit? te szomorkodol? jól van, jól, ha szív táncol, a szem sírjon. Óh, édes leányom! hát én, én voltam alávetve, csak gondold el, három esztendeig sirattam páromat, azon nap, hogy Kukoróczival megesküdtem, tizenkét kendőt sírtam tele. *A bokrétát Málinak nyújtva.* Ím, tűzd melledre.

MÁLI. Köszönöm fáradtságát, édes néném, de nem használhatom, nem vagyok menyasszony.

MARGIT. Szinte úgy vagy, mint én, magam is utolsó pillanatig tagadtam, már asszony voltam, mégis tagadtam; azonban nekem megvallhatod. Szólj, édesem, melyiket választod?

MÁLI. Egyiket sem.

LIDI. Mi hajadon maradunk, valamennyi férfiaknak gyűlölséget esküdünk.

MARGIT. Én is olyast érzek, senki többé ne kérkedjék szerelmemmel, nem, örökre bezárom mellemet - de majd elfelejtem, Máli! még fel sem vagy öltözve, mint illik a menyasszonynak, Isten bocsáj! pedig az a legelső, jer, siess!

MÁLI *félre.* Sehol sincs nyugtom. *Margithoz.* Mindjárt megyek.

MARGIT. A szép ruha az embert ajánlja, kedvelteti, én arra sokat tartok.

NEGYEDIK JELENÉS

Szélházy, az előbbiek.

SZÉLHÁZY. Mely kellemetes társaság!

MARGIT. Alázatos szolgálója.

MÁLI *félre.* Így megmenekszem. *El.*

SZÉLHÁZY. Én jövök -

MARGIT. Mint van, báró úr? éppen most küszködöm húgommal. *Hátranéz.* Máli! elment - bocsánatot, kedves úr! de tovább nem lehet szerencsém, óh, annyi a bajom. Lidi! mulasd e drága urat, sajnálom - Máli! gonosz leány. *El.*

SZÉLHÁZY. Tehát nemsokára a szerencse beszáll ezen házba.

LIDI *ásítózva.* Mely boldogság!

SZÉLHÁZY. Ezen édes ajaktól kívánnám hallani a szív vallását. Ah kedves! az én szívem mint ver, mint rugdalózik!

LIDI. Ach! *félre* az enyém hallgat.

SZÉLHÁZY. Értem ezen kívánatos sóhajtást, óh! értem ezen bájos ömledezést, látom szép szemének égi mosolygását, engem az idvességre ragad. Ach! miért nem tud a kisasszony franciául, hogy forró szerelmemet jobban le tudnám festeni, előadni, megosztani, emelni -

LIDI. Én hív szerelmet óhajtánék, nem üres szavakat.

SZÉLHÁZY. Hívtség, hívtség, mely közönséges szó; én az vagyok, az leszek, még a síron túl sem nézek másra.

LIDI. Valóban, egészen el vagyok ragadtatva. *Ásítózik.*

SZÉLHÁZY. És méltán, mert kérkedés nélkül szólván, és nagy ember vagyok, személyemet nem is említem.

LIDI. Hogy érti azt, báró úr, mit tart nagynak?

SZÉLHÁZY. Mely kérdés, nemhiába nem ismeri a nagyvilágot. Kinek van szebb lova? kocsija -

LIDI. Akkor csak az erszény nagy.

SZÉLHÁZY. Nálam forr az ember; játék, öröm uralkodik a házamban.

LIDI. Minden szép, de tudom szebb tulajdonságok ékesítik báró urat, nagylelkűség, hazafiúság, -

SZÉLHÁZY. Megavult szó! tempi passati.

LIDI. Tudom, hogy egy részét annak, mit a szerencse adott, nemzete dicsőségére, méltóságára fordítja.

SZÉLHÁZY. Szóljunk szerelmünkről.

LIDI. Kivált én nagy mértékben érzem -
 SZÉLHÁZY. Én az érzés tengerében úszom, melyben elmerülnék, ha a kisasszony szívébe nem kapaszkodhatnám. Hah! mellem csatázik, fejem tétováz, elmém szaladgál. Hah! tört döfnék mellembe, ha nem szeretne, és piros vérem ezt a helyet mosná - Íme! lábához borulok - *Lábához esik.*

ÖTÖDIK JELENÉS

Perföldy, az előbbiektől.

PERFÖLDI *az ajtónál megáll.* Mit látok! mit hallok! levátát tartanak -
 SZÉLHÁZY. Alkalmatlan ember!
 PERFÖLDY. Minő lokalitásban találtam a bárót, talán de causa sanguinis traktált! liquidálja nekem ezt a kisasszony!
 LIDI. A báró nekem örök hívséget ígért.
 PERFÖLDY. Protestálok, vagy más törvényszékhez relegálom.
 SZÉLHÁZY. Itt a kisasszony bíró; közöttünk, úgy vélem, a választás nem nehéz.
 LIDI. Már az igaz.
 PERFÖLDY. Ez laesio! azonban a kisasszony legyen mediátor közöttünk, kénye szerint, de ne praecipitanter manipulálja dolgot, úgy megelégszem. Reményelem, nem fogja revocálni az előbb ígértet.
 LIDI. Semmi esetre; az egész dolog állapotja csak egyben változik -
 PERFÖLDY. Rogo. Micsoda az?
 LIDI. Még nincs idő, talán korán is fog jönni az igazság.
 PERFÖLDY. Mely peremptoria exceptio! szívem perplexitásba jön.
 SZÉLHÁZY *félre.* Nem érti: nem kell a leánynak. *Perföldihez.* Ezen dologban talán -
 PERFÖLDY. Instálom, itt nincs helye az ingressziónak.
 LIDI. Mindenesetre azt előrebocsátom, hogy nem magam dolgát viseltem.
 SZÉLHÁZY. Már ez kosár, valóságos kosár!
 PERFÖLDY. Inconsulte nem szoktam cselekedni, ha bővebben informálni fog a kisasszony, tehát elállok az institutumtól.
 LIDI. Én pedig örülni fogok, ha szíves szándékomat átlátni s megismerni fogja.

HATODIK JELENÉS

János, az előbbiektől.

JÁNOS. Kisasszony! kapitány úr a kertbe kéri a vendég urakat.
LIDI. Jövünk.
SZÉLHÁZY. Sietve jön már a szerencsés idő, szívem már azt mélyen érzi, hogy nem vagyok ember, hanem az ég lakosa, már fel-, fel-, felemelkedem.
LIDI. *Perföldyhez.* Ha úgy tetszik.
PERFÖLDY. Méltóztassék. *Elvezeti Lidit.*
SZÉLHÁZY. Óh, mely édes az a gondolat! az ég nyitva áll, hol a karja, kedves? *Megfogja az inas karját.* Ott, ott, látod? látod?
JÁNOS. Semmit sem látok.
SZÉLHÁZY. Hah! engem elragad, jer karjaimba! mely szép kezecke! *Amint szájához viszi János kezét, megfordul.* Parbleu! mi volt ez? menjünk. *El.*
JÁNOS *homlokára mutat.* Itt hibázik! *El.*

HETEDIK JELENÉS

*Kert, egy lugosban három ülés.
Baltafy, Ferenc, kertészek.*

BALTAFY *a kertészekhez, kik a lugost virágokkal ékesítik.* Így! kész minden, Ferkó! ládd, az embernek öreg napjaira is marad öröm hátra; én oly szerencsés vagyok, mintha az ellenséget megszalasztottuk volna.
FERENC. Örülök, csak azért, hogy kapitány úrnak jó kedve van.
BALTAFY. Aztán Ferkó, ha egyet rikkantok, süsd el a mozsarakat, érted? egy salve végezze ezen örömnapot.
FERENC. Már kész minden.
BALTAFY. Most csak török muzsika hibázik. Ej, Ferkó! a nagy sietségben elfelejtettük Hősváry őbestert meghívni. Ej! be sajnálom! de az esküvés után mindjárt küldj lovas postát, érted?
FERENC. Értem.
BALTAFY *a kertészekhez.* Ti most elmehettek.
Kertészek el.

NYOLCADIK JELENÉS

Margit, Máli, az előbbieik.

- MARGIT. Én úgy bosszankodom Málira; semmiképp sem akar cifrán öltözni, pedig a menyasszony -
- BALTAFY. Hadd kedvére!
- MÁLI. Édesatyám! fájdalom, de kívánságát betöltenem lehetetlen, én ezekhez a kérőkhöz nem mehetek.
- BALTAFY. Máli! mit mondtam? ne keserítsd öreg atyádat, ki tégedet úgy szeret.
- MÁLI. Óh, drága atyám! éltetemet feláldozom, csak ezt ne kívánja.
- BALTAFY. És mi okból gyűlölöd őket? Ha Szélházy nem tetszik, válaszd Perföldyt, az egy talpig derék ember.
- MÁLI. Mind igaz, de én már - *akadoz* - én szeretek...
- BALTAFY. Mit szólasz?
- MARGIT. Az átkozott könyvek! úgy van, megmondtam - Isten bocsáj! ha a sátán másképp nem tud incselkedni, tehát szerelmes verset ír.
- BALTAFY. És kit szeretsz?
- MÁLI. Károlyt, már ifjúságomtól fogva.
- BALTAFY. Mennydörgő-rázta! annak magam vagyok oka, azért volt oly különös az a gyermek.
- MARGIT. Lássá az ember! mi nem történik nálam nélkül a háznál.
- BALTAFY. Nem, abból semmi sem lesz. Ferkó! küldd hozzám Károlyt.
- FERENC. Lovára ült és elment.
- MÁLI. Örökre elbúcsúzott.
- BALTAFY. Eh! megmosom, ha megjön, rossz gyermek!
- MÁLI. Atyám! atyám!
- BALTAFY. Nem, már késő, kérők a háznál, kihíresítnek! már akármit csinálsz, férjhez kell menned.
- MARGIT. Úgy van, édes leányom! az a célja létünknek. Nézd, én már megérett asszony vagyok, mégis, ha valaki igen szépen kérne, feláldoznám magamat.
- MÁLI. Atyám! kész vagyok mindenre, óh, de ne tegye kockára földi szerencsém.
- FERENC. Kapitány uram! én a jobb karomat teszem rá, hogy az egyik kérő pénzért jött hozzánk, különben aligha messzebb nem keresett volna hölgyet, bocsánatot - de
- BALTAFY. Nincs gondod arra, meg kell lenni. Máli, szót fogadj.
- MARGIT. Minek ezek az ülések?

BALTAFY. Mi hárman fogunk leülni! rendet kell mindenben tartani.
 MARGIT. Jönnek már!
 BALTAFY *Ferenchez.* Menj a mozsarakhoz.
 FERENC. Nem jól megy a dolog! Szegény kisasszony. *Fejcsóválva el.*
 BALTAFY *Málihoz.* Leány! még egyszer mondom, ne ingerelj!

KILENCEDIK JELENÉS

Lidi, Szélházy, Perföldy, János, az előbbieket.

BALTAFY. Köszöntöm az urakat.
 MARGIT. Nagyon örvendek! tessék leülni.
 BALTAFY *Margithoz.* Hallgass! állva szokás kérni. *Málihoz.* Jer, Máli. *Leülnek.* Itt ül mellettem leányom! amint értém, az urak közül mindegyik óhajtja őt feleségül; én neki szabad választást engedtem, azért, ha egyik hátramarad, harag ne legyen köztünk.
 SZÉLHÁZY *félre.* Jól játszik az öreg, de okosabb emberekre talált.
 BALTAFY. Mi az értékemet illeti, mint látták uraságtok, annyi van, hogy bőségben táplálhat; nemesi jószágom, minden készüléttel halálom után egyetlen leányomra száll. Így tehát a kérőké az első szó, tessék kinyilatkoztatni magokat.
 SZÉLHÁZY. Megvallom, ez a kisasszony a tökéletesség remeke, de szívem máshoz vonszon. *Lidire mutat.* Itt áll, akit választék.
 BALTAFY. Jól van, jól, Lidi is az én leányom, örvendek.
 SZÉLHÁZY. Triumph!
 PERFÖLDY. Én a dolgot resummalván, úgy konveniáltam magammal, hogy csakugyan a házasság szerelem nélkül rózsákat nem terem, azért Lidi kisasszonynak nyújtom a kezemet.
 MÁLI *felugrik.* Hála Isten!
 BALTAFY *hevesen.* Hah! mely szégyen! Jól van, jól, talállok én férjet leányomnak. Mennydörgő-rázta! mely megvetés. Jól van! Hé! Ferkó! Ferkó! - Még nagy a világ - még - *Mozsár durran.*
 MARGIT. Ah! mint ijesztgetik az embert.
 BALTAFY *inteket.* Megállj! Jancsi! fuss, ne löjenek többé! fordítsd fel a mozsarakat. *Jancsi el.* Mennydörgő-rázta! a méreg megemészt, minden visszára megy.
 LIDI. Édes bácsi! urak! tessék meghallgatni.
 FERENC *előjön.* Mi történt?
 BALTAFY. Szegezd be a mozsarakat.

LIDI. Először is bátyámhoz fordulok, kit mint atyámat tisztetek és megvallom, hogy ezeket az urakat megcsaltuk.

FERENC. Úgy van biz az, ezeket megcsaltuk.

LIDI. Nem tudom, haszonkeresés vagy tisztább akarat hozta-e ezen érdemes urakat házunkba, de azt tudtam, hogy bácsi Málit férjhez adni eltökélé, azt is tudtam, hogy Máli bátyámat szereti; azért bácsit késő bánattól, Málit szerencsétlen házasságtól megmenteni akarván, Baltafy gazdag leányának adtam ki magamat, és ezen urakat azzal hitettem, hogy bácsi tudni óhajtaná, melyik szeret igazán.

PERFÖLDY. Jól allegál!

SZÉLHÁZY. Szörnyű fátum!

LIDI. Ferencet magát iktattam frigyembe és híven segített. Ím, ez vala hálóm, az urak beakadtak.

MÁLI. *Lidi karjába.* Lidi! kedves barátném!

BALTAFY. *megszorulva.* Hm, mennydörgő-rázta! mit tegyek? Ha meggondolom - valóban Lidi! jer mellemhez! több eszed volt, mint nekem.

MÁLI. Édesatyám!

BALTAFY. Nem haragszom, és hogy lásd - mely robajt hallok! a kertajtó nyílik, Jancsi nézd meg. *Jancsi el.*

SZÉLHÁZY. Könyörgök! kit mondtam én csak?

BALTAFY. Lidi húgomat.

SZÉLHÁZY. Hát igen rosszul mondtam. Máli kisasszonyt értettem.

BALTAFY. Sajnálom! már késő; tessék máshol házasodni.

SZÉLHÁZY. *félre.* Hah! keserű sors!

PERFÖLDY. *félre.* Hogy konzekvens maradjak és kollégáim ne vegzáljanak *Lidire tekinget* a leány szép, a nagyobb szállás megvan, ergo meg kell lenni. *Baltafyhoz.* Spektábilis! én szavamnak ura vagyok, Lidi kisasszonyt kérem házastársul.

JÁNOS. Hősváry óbester!

BALTAFY. Az én barátom.

TIZEDIK JELENÉS

Hősváry, az előbbiektől.

BALTAFY. Hozott isten, barátom!

HŐSVÁRY. Baltafy! van-e még leányod? tudd meg, én is kérő vagyok.

MARGIT. Különösen örvendek, hogy láthatom óbester urat, már régen nem volt szerencsém.

HŐSVÁRY. Jó napot anyám la! mint fel van virágozva.

MARGIT. Anyám! minő megbántás, ily öreg fiam mégsem lehetne.

HŐSVÁRY. Barátom! hallom megint heveskedtél és leányodat erővel férjhez akartad adni.

BALTAFY. Vége már; itt gondolom, lesz egy pár! *Perföldyre és Lidire mutat.*

PERFÖLDY. Ha nem prohibeálja, spectábilis.

BALTAFY. Legjobb áldásomat!

HŐSVÁRY. Most én szólok, de előbb is *Málihoz* édes kisasszony! én szíveért esdeklek, egy szép huszár nevében megkérem.

MÁLI. Az atyám felel helyettem.

HŐSVÁRY. Oly hamar el nem állok. He, öcsém!

FERENC. Durrongás lesz ennek a vége. *El.*

HŐSVÁRY. Talán több sikere lesz, ha maga megjelen.

TIZENEGYEDIK JELENÉS

Károly, az előbbiektől.

KÁROLY *huszárruhában.* Atyám!

BALTAFY. Mennydörgő-rázta! gyermek! mi lett belőled?

MÁLI. Gonosz Károly, mely szorultságba hoztál.

HŐSVÁRY. Hozzám jött, megvallott mindent; én visszahoztam, és hív szerelmeknek szószólója vagyok.

BALTAFY. Köszönöm, barátom! hogy többé el ne szökjék, tehát örökre leláncolom. *Málit Károlyhoz vezeti.* Legyetek szerencsések.

PERFÖLDY. Öcsémuram, gratulálok!

SZÉLHÁZY *félre.* Mely unalmas érzékenységek! *Baltafyhoz.* Magamat ajánlom, köszönöm barátságát.

BALTAFY. Nincs mit.

SZÉLHÁZY. Ach! mely hátra vagyunk. *El.*

BALTAFY. Elhiszem; kiben a nemzetiség kihalt, az nem találja fel magát hazájában. *Lidihez.* Mint látom -

LIDI. Ha jobban megismerjük egymást -

PERFÖLDY. Reménylem, nem ellenzi szerencsémeket et sic porro.

BALTAFY. Barátim és ti kedvesim, ez a nap tehát gyönyörűen végződött. *Mozsarak durrognak.* Vegyétek egymást és éljete a haza javára, díszére, dicsőségére. *Károly és Máli az öreg mellére borulnak; a kárpit lefordul.*

-&-